

Samouprava

GLASILO ŽUPANSKE ZVEZE V LJUBLJANI

LETO 1958

LJUBLJANA, V OKTOBRU 1958

ŠTEV. 10

Plut St.:

O sodelovanju občin v poslih državljanstva

Pristojnost je temelj našega prava o državljanstvu. Vsak državljan mora biti pristojen v eno od občin v državi (§ 5/III. zakona o državljanstvu). Ker pa državljanstvo vpliva tudi na meddržavnopravne odnose (n. pr. izgoni iz države, izdaja potnih listin, oskrba naših ljudi v inozemskih bolnišnicah itd.), zato morajo občine, ki imajo znaten delež pri odločanju o sprejemu v državljanstvo in pri presoji, ali je smatrati koga za našega državljana ali ne, ne samo dobro poznati vse predpise zakonov o državljanstvu in meddržavnih pogodb, ampak morajo kar najvestneje tudi poslovati po teh predpisih.

Posebno važno je, da je zakonodavec v okviru zakonov o državljanstvu dal tudi občini možnost, uveljaviti državljanstvo politiko, to je presojati, ali ni morda sprejem tujca v naše državljanstvo v našo nacionalno in gospodarsko škodo. To državljanstvo politiko more občina uveljaviti pri izdajanju zagotovil za sprejem v občinsko članstvo (§ 12 t. 7 Zd., čl. 24 uredbe k Zd., § 20 Zo.), kar je predpogoj sprejema v državljanstvo. Občine navadno ne presodijo, ali je kdo vreden našega državljanstva in ali ne bo njegov sprejem v škodo našim nacionalnim in gospodarskim interesom. Občinam gre preveč za judeževe groše — takso, ki jo mora ob izdaji zagotovila prosilec plačati; zato se tudi dogaja, da pridejo do zagotovil taki, ki postanejo po sprejemu v državljanstvo največji izžemalci našega naroda ali pa največji poborniki tujerodnega elementa v naši državi, kjer je takih ljudi že itak preveč. Občinam se zato priporoča v tem pogledu največja previdnost! Mimogrede bodi pripomnjeno, da ta zagotovila tudi formalno dostikrat niso pravilna. Sprejeti, četudi pogojno, more koga v domovinsko zvezo le občinski odbor (§ 17/II. Zo., čl. 79/2 ured. k Zd.) in ne tudi občinska uprava, kot to delajo nekatere občine. Zagotovilo mora biti podpisano po predsedniku občine, občinskem tajniku in dveh članih uprave (§ 84 Zo.), ker utegne biti ta sprejem pozneje občini v finančno breme (n. pr.: sprejeti obuboža).

Občine izdajajo še druga potrdila, ki tvorijo bistvene priloge k prošnji za sprejem v državljanstvo: npr. navedeno spričevalo, potrdilo o možnosti vzdrževanja in potrdilo o trajanju bivanja. Zlasti pri izdajanju potrdila o bivanju (čl. 21 ur. k Zd.) se vrše nepravilnosti in celo zlorabe. Taka potrdila izdajajo občine običajno kar na podlagi navedb stranke same. To pa ne gre! Skrbno je treba prej ugotoviti (n. pr. po knjigi prijav za bivanje ali z zaslišanjem verodostojnih prič), ali je res in koliko časa je prosilec bival v občini. Dosti je tudi primerov, da občina naknadno popravlja svoja potrdila na željo stranke. To se dogaja posebno pri tistih, ki prosijo za državljanstvo na podlagi 30 letnega bivanja (§ 13 Zd.) in kjer je treba zaradi pristojnosti oblasti to bivanje do dneva natanko izkazati. Posebna previdnost je pri tem na mestu, če ne gre za osebe slovenske, hrvatske ali srbske narodnosti. Pa tudi potrdila, ki se izdajajo sonarodnjakom, so dostikrat nepopolna; občina n. pr. napiše: »Potrjuje se, da N. N. biva v občini preko treh let.« Ta nepopolnost ovira oblastvo pri oceni prošnje; jasno je, da se državljanstvo prej prizna tistemu, ki biva pri nas dalj časa, kot pa onemu, ki biva šele nekaj let. Čas bivanja je torej v potrdilu vedno točno navesti!

Tudi potrdilo, da je prosilec slovenske oziroma hrvatske ali srbske narodnosti, na podlagi katerega ima prosilec olajšane pogoje za sprejem v državljanstvo (§ 12 zad. odst. Zd.) in more doseči oprostitev od plačila taks, se dostikrat izdaja osebam, ki niso slovenskega oziroma hrvatskega ali srbskega porekla in se pogosto skriva za takim potrdilom kak tujerodec. Le takim, o katerih občina ve, da od mladega občujejo izključno v slovenskem, hrvatskem ali srbskem jeziku, sme občina izdati tako potrdilo (čl. 27/4 ured. k Zd.).

Glede izdaje npr. navedenih spričeval veljajo splošna določila uredbe velikega župana ljubljanske oblasti z dne 21. IV. 1926 (Ur. l. 189/41 iz 1926), razširjena tudi na bivšo mariborsko oblast, ki je bila dopolnjena z naredbo bana od 24. XII. 1932 (Sl. l. 4/1 iz 1933). Ta potrdila oziroma spričevala izdaja občina stalnega bivališča; občina, ki je zagotovila domovinstvo, pa le, če stalnega bivališča oseba nima ali bivanje v kraju ni trajalo še šest mesecev (čl. 25 ured. k Zd.).

Pri odpustih iz državljanstva (§ 22 Zd., čl. 45/2 ured. k Zd.) sodeluje občina v toliko, da izdaja potrdila, da prosilec ni v preiskavi ali pod obtožbo in da nima prebiti kriminalne kazni in da tudi ni v zaostanku s plačilom denarne kazni in davkov. Pred izdajo teh potrdil naj se občina obrne v dvomljivih primerih z vprašanjem do državnega tožilstva in davčne uprave.

V ostalem pa je po Zd. (zakonu o državljanstvu) glavna naloga občin registrirati razna obvestila oblasti, tako o sprejemu v državljanstvo (čl. 37/2 ured. k Zd.), o odpustu iz državljanstva (čl. 48 ured. k Zd.), obvestilo matičarja o pridr-

žanju državljanstva naše državljanke ob poroki s tujcem (čl. 57 ured. k Zd.), obvestilo o odpovedi našemu državljanstvu (§ 31 Zd., čl. 60 ured. k Zd.), o odvzemu državljanstva (§ 32—34 Zd., čl. 63 ured. k Zd.), izjava in obvestilo o ponovnem sprejemu bivše naše državljanke v državljanstvo (čl. 66 ured. k Zd.). Vsako teh obvestil in vsako spremembo v državljanstvu svojih članov mora občina skrbno zabeležiti v knjigi svojih domovincev (čl. 68 ured. k Zd.).

Nekatere občine so začele s prakso, da strankam na njihovo željo izdajajo potrdila, da so, in še večkrat, da niso naši državljanji. To je nezakonito! V zakonu ni prav nobene opore za pristojnost občine za izdajanje takih potrdil. Dokaz, da je kdo naš državljan, je le državljanska izkaznica, ki jo izdaja le sresko načelstvo (oz. policij, oblastvo) na podlagi predložene domovnice (§ 4 Zd.); negativna potrdila o državljanstvu pa po obstoječi praksi izdaja ministrstvo za notranje posle, pri katerem je obča kompetenca v državljanskih zadevah. Tudi osebam, ki jim je prestalo državljanstvo zaradi odsotnosti (§ 28 Zd.), ne smejo občine izdajati negativnih potrdil o državljanstvu, ne glede na to ali je že bil ali ne izveden postopek po čl. 50 in sled. uredbe k Zd.

Posebno nalogo pa imajo občine v primerih **spornega državljanstva**, kjer se oblastva poslužujejo občinskih oblastev kot poizvedovalnih organov. Ravno pri ocenjanju poročil občin se vidi nezadostno poznavanje in zmotna tolmačenja zakona o državljanstvu.

Na splošno se v primerih spornega državljanstva pojavljajo podobni ugovori in vprašanja kakor pri spornem domovinstvu. V naslednjem hočem — v prosti, nesistematični obliki — pojasniti nekatera za državljanstvo specifična določila in pojasniti nekaj v zakonu sploh ne ali le nejasno urejenih vprašanj:

1. **Položaj nezakonskih otrok** je bil do nedavnega nejasen. Na osnovi § 42 Zd. so upravna oblastva odločala, da nezakonski otrok v vsakem primeru sledi nezakonski materi, ako ta z omožitvijo spremeni državljanstvo. Ker pa je določilo § 42 Zd. tolmačiti le v zvezi s § 30 Zd., se je praksa postavila na novo stališče, da nezakonski otrok sledi materi ob možitvi v državljanstvu le, ako je bil ta s poroko pozakonjen. Ministrstvo notranjih poslov je v tem smislu izdalo razpis III. br. 24.522 od 9. VII. 1936. Občine, ki so bile prizadete s prvotnimi pogrešnimi odločbami, naj pokrenejo obnovo postopanja.

2. **Adopcija** ne vpliva na državljanstvo adoptirane osebe (§ 46 Zd.), zato adoptivni otrok v nobenem primeru ne sledi v pridobitvi ali izgubi državljanstva adoptivnim staršem. Po § 16/I zakona o občinah sledi adoptivni otrok adoptivnim staršem v domovinstvu, ne pa tudi, če ti menjajo obenem svoj državljanski status. Tu se vidi bistveno nesoglasje med Zd. in Zo. Paziti pa morajo občine, da pri tem ne zamenjajo pojma adopcije s pojmom dajanja imena (§ 165 nov. o. d. z.), ki tudi ne vpliva na

državljanstvo, ali celo s pojmom pozakonitve, kjer pa otrok — kot rečeno — očetu v državljanstvu sledi.

3. Ločena in razvezana žena obdržita državljanstvo, kot sta ga imeli ob ločitvi oziroma razvezi (kar je po o. d. z. možno le pri nekatoliških zakonih), in moreta to državljanstvo pozneje tudi izpremeniti, v nobenem primeru pa po tem času ne sledita več svojemu možu v državljanstvu (§ 43 Zd.). Ako pa je bil zakon razveljavljen zaradi pomanjkljivosti v obliki sklepanja, neodpravljenih zadržkov itd., pa žena avtomatično pridobi svoje prejšnje državljanstvo (§ 44 Zd.) in seveda tudi domovinstvo. Občina, ki prejme pravnomočno sodbo o razveljavitvi zakona, mora takoj, ne da čaka na nalog oblasti, tako ženo vpisati v seznam svojih članov. Načela so torej enaka kot v domovinskem pravu. (Glej razpis ministrstva notr. poslov III. br. 10.209 od 22. IV. 1937.)

4. Za Slovence, kjer je bilo izseljevanje v preteklosti zelo močno, je važno določilo § 37 Zd., ki določa, da zakonska žena in otroci izgube državljanstvo le, če so pridobili moževo oziroma očetovo državljanstvo in dokler se ne izselijo. N. pr. mož se izseli in pridobi po naturalizaciji nemško državljanstvo, žena in otroci pa ostanejo v domovini. Ker je po nemški zakonodaji predpogoj naselitev na nemškem ozemlju, zato žena in otroci, ki so ostali doma, niso postali nemški državljanji, ampak so ostali po § 37 Zd. naši državljanji, četudi je njih oče oziroma mož imel odpust iz našega državljanstva. Isto velja, če se ženska poroči z osebo brez državljanstva. Ker je pridobivanje državljanstva žensk in otrok po raznih zakonodajah držav različno, zato je v vsakem konkretnem primeru ugotoviti, ali so žene oziroma otroci pridobili moževo oziroma očetovo državljanstvo ali ne, ter jih je v negativnih primerih še nadalje smatrati za naše državljanje.

5. Poseben položaj zavzemajo pri nas številni izseljenci v Združene države Severne Amerike (U. S. A.). Te, njih otroke in žene je smatrati le takrat za U. S. A. državljanje, ako so se izselili iz našega ozemlja pred uveljavitvijo Zd. in so tam bivali pet let ter so tam v tem času pridobili ameriško državljanstvo na prošnjo. Pred uveljavitvijo Zd. je veljala glede ameriških izseljencev iz našega ozemlja konvencija med bivšo Avstro-Ogrsko in U. S. A. od 20. IX. 1870, po kateri je avtomatično izgubil avstro-ogrsko državljanstvo tisti, ki se je izselil, bival v U. S. A. pet let in pridobil na prošnjo ameriško državljanstvo. Na te izseljence se tudi ne nanašajo določila mirovnih pogodb (senžermenske ali trianonske). Po uveljavitvi novega Zd. pa ostane tak izseljenec še vedno naš državljan, dokler ne dobi rednega odpusta iz našega državljanstva. Ker je državljanstvo ameriških izseljencev precej zamotano, zato se po ministrskem razpisu tem tudi ne smejo izdajati domovnice brez vednosti banske uprave. (Glej min. razp. III. br. 44.889 od 22. XII. 1936.)

6. Za slovenske obmejne občine je posebno delikatno vprašanje, kaj je z državljanstvom onih, ki so imeli pred razmejitvijo z Italijo, Avstrijo ali Ogrsko domovinstvo v po novi državni meji razdeljenih občinah. Z nobeno sosednjih držav nimamo pogodb glede državljanstva takih oseb. Zaradi tega se v praksi uporablja analogija § 4 zak. o domovinstvu od 3. XII. 1863 in se smatrajo za naše državljane vsi oni člani obmejnih občin, ki so ob razmejitvi in pozneje bivali na našem ozemlju. Enako prakso izvaja tudi bivša Avstrija.

7. Dogajajo se primeri, da občine svoje člane, o katerih izvedo, da so pridobili tuje državljanstvo, enostavno črtajo iz svojih članskih seznamov. To pa je čisto zgrešeno, ker § 21 Zd. točno navaja vse primere izgube našega državljanstva in med temi ni navedena pridobitev tujega državljanstva. Avtomatične izgube našega državljanstva zaradi pridobitve tujega naša zakonodaja ne pozna! Osebe, ki so dobile tuje državljanstvo, ne pa tudi izpust iz našega državljanstva, je pač smatrati za dvojne državljane, iz naših domovinskih seznamov pa se črtati ne smejo. Praktično v takih primerih je, da občina, ki izve, da je kdo postal tuj državljan, to sporoči banski upravi, da ta z odločbo ugotovi, ali je taka oseba še naš državljan. To je važno zlasti zaradi sporov o državljanstvu potomcev take osebe.

8. V naši banovini je še silno dosti ljudi, ki jih smatrajo oblastva in tudi sami sebe za naše državljane, dasi so imeli oni sami, ali pa osebe, od katerih izvajajo svoje državljanstvo, pred 1. I. 1910 domovinsko pravico izven sedanjega našega ozemlja. Po čl. 76 senžermenske pogodbe in § 2 in sled. opcijske uredbe od 25. XI. 1920 oziroma po čl. 62 in sled. trianonske pogodbe in § 2 in sled. opcijske uredbe od 30. VIII. 1921 se smatrajo osebe, ki so pridobile po 1. I. 1910 na sedaj našem ozemlju domovinstvo, za naše državljane le, ako so to državljanstvo dale v roku enega leta po uveljavitvi senžermenske oziroma trianonske pogodbe potrditi (opcija) na način, kot to predvidevata zgoraj omenjeni opcijski uredbi. Ako pa se to ni zgodilo ali pa je bila opcija odbita, se smatrajo za državljane tiste države, kjer so imeli domovinstvo pred 1. I. 1910 (čl. 77 senžermenske pogodbe in čl. 62 trianonske pogodbe). Skrajni čas je že, da občine takim osebam odvzamejo pomotoma izdane domovnice, da se v bodoče preprečijo spori o državljanstvu njih potomcev.

9. Pred uveljavitvijo našega Zd. pri nas veljavna avstrijska zakonodaja ni poznala avtomatične izgube državljanstva zaradi odsotnosti, pač pa ogrska. Po § 31 zak. čl. I iz l. 1879 je izgubil ogrsko državljanstvo vsakdo, ki je bil 10 let odsoten iz države, in ne glede na to, ali si je pridobil drugo državljanstvo. Pri reševanju sporov v takih primerih se opaža, da občine mursko-soboškega in lenđavskega okraja, kjer edino v naši banovini je veljal navedeni madžarski za-

kon, niso vodile zadosti računa o takih osebah in jim manjka o tem vsaka evidenca. To pa povzroča oblastvom sedaj silno veliko truda in časa, preden morejo zanesljivo odločiti o državljanstvu takih ljudi. Pravkar navedeno določilo je krivo, da je iz teh krajev največ ljudi brez državljanstva. Pa tudi dejstvo, da je ogrska zakonodaja (§ 10 zak. čl. XXII. iz 1886) poznala avtomatično pridobitev domovinstva po štirih letih bivanja v občini, še povečava število ljudi brez državljanstva in še bolj otežkočuje državljske spore. — Dosti boljše ni v tem pogledu z našimi primorskimi rojaki. Italija si je v čl. 71 senžermenske pogodbe omogočila široko polje odklanjanja državljanstva našim ljudem. Vsem, ki v Italiji niso rojeni (n. pr. otrokom vojnih beguncev), pa četudi so tja pristojni, če niso optirali za Italijo, more Italija državljanstvo odkloniti. To ji pride posebno prav, kadar gre za repatriacijo ali plačilo oskrbnih stroškov. Tu se vidi koristnost državljske politike, ki v naših zakonih skoraj nima mesta!

10. Opozoril bi še na neko, za naše občine važno tolmačenje § 12, zadnji odst. Zd. Dvomljivo je namreč bilo, kje dobe občinsko članstvo osebe slovenske, hrvatske ali srbske narodnosti po sprejemu v naše državljanstvo, ako pri nas niso bile rojene in niso — ker tega niso dolžne — prošnji za državljanstvo priložile zagotovila občine, da bivajo pri nas več kot tri leta. Ministrstvo za notranje posle je v sporu med dravsko in savsko banovino glede nekoga, ki je bival v občini dravske banovine 10 let, v občini savske banovine pa dve leti, in je ta prosil za državljanstvo, odločilo, da je ta oseba pristojna v občino dravske banovine in da je treba bivati v isti občini na ozemlju naše države tri ali več let, da je taka oseba oproščena predložitve zagotovila. Ako pa je tak sonarodnjak bival v več občinah po tri ali več let, je dosledno temu ministrskemu stališču pridobil članstvo v tisti občini, kjer je poslednjič pred vložitvijo prošnje bival tri leta.

S tem so podani v glavnem skoraj vsi za občino važni posli iz veljavne zakonodaje o državljanstvu, razen poslov črtanja državljanov zaradi odsotnosti (§ 28 Zd., čl. 50—55 ured. k Zd.), kar je bilo obravnavano že v posebnem članku. Na splošno je treba v čast naših občin ugotoviti, da je njih poslovanje v državljskih zadevah dobro: ponavlja pa se stara, grda pesem, da se reveža vsakdo brani. Ko bo pa izšla že napovedana uredba o evidenci državljanov (§ 3/5 Zd., § 24 Zo.), bo tudi temu zlu, v interesu pravnega reda in sigurnosti in v interesu zaščite vestnih občin, odžagana korenina.

Poravnajte naročnino!

A. J.: Občinsko pisarniško poslovanje.

(Nadaljevanje.)

XII.

Statistični podatki.

Vsaka občina naj bi vodila sproti tudi pregled vseh statističnih podatkov, ki se vsak čas rabijo pri reševanju spisov, pa tudi pri okrajnem načelstvu ali pri banski upravi. Če se primeri, da eno teh oblastev nujno rabi te ali one statistične podatke, jih občine po navadi šele zbirajo in iščejo po občini s pozivedbami na hitro roko, kar ima za posledico, da so tako zbrani statistični podatki netočni in večkrat brez vsake praktične vrednosti.

Občinski tajnik imej posebno zbirko, kjer hrani vsakovrstne statistične preglede, ki jih je sproti zbirati in izpopolnjevati, da so vedno točni in zanesljivi. Takšni podatki so n. pr.:

1. Število prebivalstva, moških, ženskih, koliko te ali one narodnosti in veroizpovedi. Vsako leto je pregled izpopolniti na podlagi podatkov, ki jih dobi tajnik pri župnem matičarju.

2. Kmetijska statistika: koliko in kakšna živina je v občini, koliko je orne zemlje, gozdov in pašnikov, kakšne vrste so posevki itd.

3. V posebnem pregledu naj bodo zbrani podatki: površina občine v km², najbližja železniška postaja, koliko je oddaljena od sedeža občine, katera je pristojna davčna uprava, oddelek finančne kontrole, okrajno sodišče, pošta, katere župnije so na ozemlju občine, katere šole, gasilske čete, podobčine itd.

4. Geografska karta, iz katere naj bodo razvidne meje katastrske, farne in šolske občine, vse vasi in naselja, državne, banovinske in občinske ceste, pota itd.

V to skupino spada tudi občinska kronika ali vsaj historiat občine z navedbo važnejših dogodkov v občini, ki lahko služijo pozneje piscu kronike.

Občinski tajniki imajo v tej zbirki po potrebi lahko še različne druge statistične podatke.

XIII.

Potrdila o imovinskem stanju.

Z uredbo o izdajanju in potrievanju izkazov o imovinskem stanju (»Službeni list« iz leta 1952., št. 151/10) je predpisan postopek za izdajanje teh potrdil. Namesto prejšnjih ubožnih spričeval izdajajo sedaj občine potrdila o imovinskem stanju na obrazcih, ki jih je izdalo ministrstvo financ po ceni 1 din za izvod. Obrazce nabavljajo občine pri pristojnih davčnih upravah po nabavni ceni. Ta potrdila se izdajajo in se smejo uporabljati:

- a) v civilnih sporih,
- b) pri kaznivih dejanjih na tožbo privatnih oseb,
- c) pri zakonskih pravnih,
- č) pri administrativnih sporih pri vseh oblastvih,
- d) za pridobitev šolskega izpričevala.

Za brezplačno zdravljenje in dobavo zdravil v breme banovinskega proračuna izdajajo občine ubožna spričevala na posebni tiskovini.

Prošnje za izdajo teh potrdil, pa tudi potrdila sama, so takse proste in odpade 10 dinarski kolek za vlogo in tudi 20 dinarski kolek za potrdilo. Občina sme zahtevati samo povračilo nabavne cene 1 dinar.

Tiskovino je vsakokrat izpolniti natančno po predtiskanem besedilu. Potrdilo se izda na pismeno vlogo prosilca, če pa te ni, pa se sestavi z njim zapisnik, iz katerega morajo biti razvidni osebni in imovinski podatki prosilca. Na podlagi teh podatkov izpolni občinski tajnik prvo in drugo stran obrazca in to potrdi prosilec s svojim podpisom. Ta podpis je obvezen. Zahtevati je tudi potrdilo in podpis lastnika hiše, v kateri prosilec stanuje. Če stanuje prosilec v lastni hiši, je to navesti pod točko 6. obrazca; v tem primeru seveda odpade potrdilo lastnika hiše. Po napovedi prosilca izpolnjeno in potrjeno prvo in drugo stran obrazca pošlje občina uradni davčni upravi v potrditev. Ko davčna uprava potrdilo vrne, izpolni tajnik še četrto stran tiskovine, odtisne uradni žig in pošlje podpisano potrdilo okrajnemu glavarstvu, ki ga preveri in potrdi. Šele tako izpolnjeno potrdilo vrne okrajno glavarstvo občini, da ga izroči stranki. Postopanje pri tem mora biti takšno, da je z ene strani gotovo, da se bodo točno in vestno ugotovile vse okolnosti, ki so odločilne za potrdilo, z druge strani pa, da dobi stranka potrdilo hitro in na enostaven način.

Večkrat se dogaja, da župan samovoljno odreče stranki izdajo potrdila samo zaradi tega, da bi preprečil tožarjenje pri sodišču, ki je večkrat res samo golo nagajanje in ga stranka začne zato, ker ve, da ne more ničesar izgubiti. Ni dopustno prosilcu izdajo potrdila kratkoma lo odreči. Če so utemeljeni razlogi za to, da se potrdilo ne izda, se mora izdati o tem pismena odločba z obrazložitvijo in s pravnim poukom. Ker zakon predpostavlja, da je prosilec siromašna oseba, ki ne zmore niti takse za vlogo, sledi iz tega, da ne plača tudi takse za pritožbo. Stranka sme v tem edinem primeru vložiti nekoljkovano pritožbo. Pritožba se vlaga v roku 15 dni pri občini po §§ 117. in 118. z. u. p.

Po § 166. zakona o sodnem postopanju v civilnih pravnih je treba v potrdilu o imovinskem stanju navesti vse dohodke, ki jih ima prosilec od svojega zaslužka ali iz drugih virov. Na podlagi teh podatkov odloči sodišče, ali more oz. ne more nositi stranka stroške postopanja brez škode za nujno lastno vzdrževanje.

Važno je določilo člena 4. cit. uredbe, po katerem odgovarja župan ali organ, ki izda potrdilo in ki vedoma potrди nekaj nepravilnega ali neresničnega, za svoje dejanje po kazenskem zakonu, razen tega pa še za zneske, katerih je bila stranka oproščena zaradi pripoznanja pravice siromašnih, kakor tudi za vse stroške postopanja po odvetniku in za vso povzročeno škodo. (§ 170. c. p. p.)

XIV.

Kazenski register.

Že od l. 1897. dalje morajo občine voditi tako zvane kazenske registre za kazni, ki so jih izrekla sodišča nad njihovimi občani. Z uredbo ministrstva notranjih zadev z dne 12. XII. 1936, št. 2074/36, je bil izdan nalog, da morajo vse občine voditi evidenco kazni svojih občanov.

Ob priliki uradnih revizij se vedno in vedno ugotavlja, da se vodi ta evidenca kazni pri občinah zelo različno, površno in pomanjkljivo, pri nekaterih občinah pa te evidences sploh ni. To je nerednost, za katero odgovarja poleg tajnika tudi župan, ki mora po § 84. z. o. kontrolirati delo uslužbencev.

Evidenco kazni naj bi vodile vse občine enotno v enotno predpisanih tiskovinah in sicer v posebni vezani knjigi na podlagi kazenskih obvestil okrajnih glavarstev. Knjiga naj bi imela obliko kazenskih listov. Za poedine kaznjence je pustiti v knjigi po en list. Glava vsakega lista ima splošne podatke kaznjenca in sicer: ime in priimek, ime očeta in matere; kraj in dan rojstva kaznjenca, kam je pristojen, kje je njegovo sedanje bivališče, veroizpoved, poročen ali samski, ime žene in otrok, poklic. Pod te splošne podatke se vpisujejo posamezno vse kazni in je ostali prostor prve in druge strani lista razdeliti na naslednje razpredelke: tekoča številka, kaznivo dejanje, razsodba, pričetek in konec kazni, kaznujoča oblast, pripombe. V te razpredelke se vpisujejo po časovnem redu vse posamezne kazni tako, da so vse kazni istega kaznjenca vpisane na enem listu. Listi knjige so numerirani. Zaradi lažjega iskanja poedinih imen in zaradi pregleda se mora voditi poleg knjige še abecedno kazalo (indeks) vseh kaznjencev.

Občine, ki so vodile do sedaj pregledne kazenske knjige po načinu, kakor je ravnokar opisan, naj s tem nadaljujejo. Če pa so knjige že stare, raztrgane ali celo z nemškim besedilom, naj si občine na vsak način nabavijo novo knjigo z indeksom in vse nove kazni vpisujejo v to knjigo. Kazenski registri, kakor jih vodijo občine, so po večini nepregledni, ker so kazni istega kaznjenca vpisane na različnih straneh, pomešane med drugimi imeni. Če je treba izdati npravstveno izpričevalo, se prav lahko zgodi, da se kakšna kazen spregleda in se npravstveno izpričevalo izda osebi, ki je bila že kaznovana. V tem primeru je izjava župana na npravstvenem izpričevalu, »da o prosilcu ni zabelež-

nega nič neugodnega«, neresnična in bi se npravstveno izpričevalo sploh ne smelo izdati. Pred izdajo npravstvenih izpričeval se mora občinski tajnik dobro prepričati, ali nima stranka na vesti kaka nečastna dejanja, zaradi katerih se npravstveno izpričevalo ne more izdati. Katera kazniva dejanja tvorijo zadržek za izdajo npravstvenega izpričevala, je razvidno iz uredbe z dne 21. 4. 1926 (Urad. l. 1926, št. 189/41) in iz uredbe z dne 24. 12. 1952 (Služb. l. 1953, št. 4/1). Glej razpravo v Samoupravi l. 1957., št. 5.

F. K—n:

Razvoj slovenske županske organizacije.

(Nadaljevanje.)

Na osnovi Vidovdanske ustave je bila Slovenija — uradno priznana pokrajina, saj smo imeli sprva deželno vladu in potem pokrajinsko upravo za Slovenijo — razdeljena na večja okrožja, imenovana »oblasti«. Dobili smo namesto ene združene Slovenije dvoje upravnih območij: ljubljansko in mariborsko oblast z velikima županoma na čelu. Njihov ustroj je bil nekako podoben nekdanjim deželnim upravam (dež. zborom in odborom), toda z mnogo manjšimi kompetencami. To omenjam zato, ker se je pač po tej razdelitvi bivši štajerski del odcepil od enotne županske organizacije ter se je osnovala posebna županska zveza za mariborsko oblast s sedežem v Mariboru. Ustanovljena je bila na občnem zboru v Mariboru dne 6. januarja 1926 ter je bil izvoljen za načelnika mariborski župan dr. Jos. L e s k o v a r. Pustimo ob strani vprašanje, ali je bila razdružitev enotne organizacije stvari sami koristna ali ne. Mislim pa — naj mi bo dovoljeno to zapisati — da je vedno resničen slovenski pregovor, ki pravi, da sloga jači, nesloga tlači.

Toda dejstvo je bilo izvršeno. Zato ni preostajalo drugega, kakor da dotedanja županska zveza s sedežem v Ljubljani nadaljuje svoje delo pač samo za območje ljubljanske oblasti. Med tem pa so nastala v njenem okrnjenem odboru neka nesoglasja, ki so bila povod, da je načelnik in soustanovitelj županske organizacije Ivan Stanovnik z dnem 1. oktobra 1927 odložil to funkcijo. Takrat pa sta že delovala z vsem mladostnim ognjem oblastna skupščina in oblastni odbor v Ljubljani.

Dne 21. novembra 1927 je bil nato sklican občni zbor županske zveze v Ljubljani, ki se ga je udeležil predsednik oblastne samouprave dr. Marko N a t l a č e n. Občni zbor je vodil posle vodeči podpredsednik in hkrati začasni tajnik ter blagajnik, sedaj že pokojni šolski ravnatelj Janko Nep. J e g l i č. Poglavitni namen tega občnega zbora je bil, da pride vodstvo županske zveze v roke moža, ki bi krepko poprijel za vajeti in potegnil voz v pravi tir.

Kdo naj bi bil boljši, kakor je bil takratni radovljiški župan Vinko Resman, ki je bil na tem občnem zboru po soglasni želji z vzklikom izvoljen za načelnika. Izvoljen na novo, odnosno izpopolnjen pa je bil odbor Županske zveze šele na naslednjem občnem zboru dne 6. junija 1928, ko je bil zopet z vzklikom izvoljen za načelnika sedaj tudi že pokojni Vinko Resman. Spremenjenim razmeram je bilo treba prilagoditi tudi pravila društva, ki se je poslej imenovalo »Županska zveza za Ljubljansko oblast v Ljubljani«. Preosnova društva je bila odobrena po naredbi velikega župana Ljubljanske oblasti dne 7. julija 1928, U. br. 11.595/III.

Kakor vidimo, je doživela županska organizacija v prvih, še ne polnih treh desetletjih marsikakšno motnjo in ne malo pretresljajev. Čudež bi bil, če bi jih ne bila deležna tudi po letu 1928. Prišlo je leto 1929 in z njim najprej dne 6. januarja ukinitvev ustave. Z zakonom z dne 3. oktobra 1929 o nazivu in razdelitvi kraljevine na upravna območja smo nato dobili namesto dveh oblastnih, z zakonom z dne 6. januarja razpuščenih samouprav, novo upravno telo: dravsko banovino. S tem pa je bil zopet zrušen temelj za obstoj dveh županskih zvez. Zato je bilo na občnem zboru dne 25. julija 1930, ki se ga je udeležil prvi ban Dušan Srnec, ob nenavzočnosti odbornikov mariborske zveze sklenjeno, da naj bo odslej zopet enotna županska organizacija, ki naj se imenuje »Županska zveza za dravsko banovino«. Tu bodi omenjeno, da je ban Srnec naklonil zvezi iz javnih sredstev znatno podporo 10.000 din. Pravila so bila torej zopet spremenjena, in sicer tako, da je sedež društva z glavnim odborom v Ljubljani, a v Mariboru se ustanovi podzveza. Čudno se zdi, da je bilo na tem občnem zboru govorjeno o neki zaplenitvi društvenega premoženja. Vendar pa je bilo takoj odločno rečeno iz najmerodajnejših ust, da to ni res.

Zavoljo dogodkov v letu 1929 in zavoljo vzročne zveze z njimi s spremembo v organizaciji Županske zveze v letu 1930 je pisec tega članka preskočil še en važen dogodek v letu 1929. Dotedanji načelnik Vinko Resman, ki je imel neprecenljive zasluge ne samo za lastno občino, marveč za ves radovljiški okraj, da ne rečem za vso Slovenijo in ne najzadnje za Župansko zvezo, je bil odstavljen kot župan. Na občnem zboru dne 29. aprila 1929 se je nato odpovedal načelništvu Županske zveze ter je odklonil tudi soglasno izvolitev. Blagi pokojnik je žrtvoval marsikak tisočak iz lastnega žepa za društvo.

Nato je bil izvoljen na tem občnem zboru z vzklikom in glasnim odobravanjem za načelnika Nand e N o v a k, tedanji neveljski in sedanji kamniški župan. Njemu je bilo dano, da je doživel, pa tudi preživel najhujši udarec, ki je zadel Župansko zvezo.

Ko pišem spomine o razvoju županske organizacije, ne morem podrobno navajati vse ono ogromno delo, ki ga je prej, pa tudi pozneje, ko so se že zbirali temni oblaki nad njo, ob

nasprotovanju od gotove strani vztrajno izvrševala zveza. Posebno je treba podčrtati, da je bil njen načelnik Nande Novak mož na mestu, neustrašen in odločen, ki se ni bal povedati resnico iz oči v oči tudi najvišjim reprezentantom državne oblasti. No, tudi v letih 1950 in 1951 je Županska zveza, sicer v pričakovanju viharja, a vendarle nemoteno delovala. A prišle so skupščinske volitve leta 1951, ki so bodisi neposredno ali posredno vplivale na zvezo. Bilo kakor bilo: že tedaj je bila njena usoda zapečatená. Najboljši dokaz za to je bil na dan 22. novembra 1951 sklicani občni zbor v Celju, že v ozračju je bilo nekako čutiti, da visi nad Župansko zvezo Damoklejev meč na zelo tanki niti, ki se utegne vsak čas utrgati. S tem je računal odbor že prej, ko je na nujno sklicani seji dne 11. novembra 1951 krepko podčrtal dejstvo, da se Županska zveza nikdar in nikoli ni politično udejstvovala. (Op. pis.: Kako neki, saj se kot strokovna organizacija niti ni mogla in ni smela!) Nekako ob tistem času je osnoval ljubljanski župan Zvezo mest in trgov, ki je bila menda nekakšna predhodnica poznejše županske zveze, ki ji je bil oče pomočnik bana dr. Pirkmajer, boter pa dr. Kramer z dr. Pucem. Prav tisti dan, ko so se delale zadnje priprave za občni zbor v Celju, so vodilni uradniki prirejali nova pravila za novo Župansko zvezo, ki se je že tedaj snovala. Mislim, da bo za razjasnjenje takratnega stanja prav, ako povem, da je na večer pred občnim zborom v Celju, torej 21. novembra 1951, dospela v Celje telefonska prepoved, da se ne sme voliti odbor na tem občnem zboru. Je li bilo to v smislu zakona ali morda celo proti zakonu, o tem naj sodijo pravniki. Značilno pa je, da se ta prepoved na občnem zboru ob navzočnosti policijskega komisarja niti ni smela povedati.

Obstoječa Županska zveza pa se tudi potem še ni dala zbežati. Odprla je celo lastno pisarno v palači »Vzajemne zavarovalnice« pri oddelku »Karitas«. Razvila je s samostojnim tajništvom intenzivno, predvsem organizatorično delo in včlanila lepo število občin, županov in občinskih odbornikov. Uživala je pač zaupanje, a postala je trn v peti ljudem, ki so imeli takrat v rokah vajeti in voz pokrajinske politične uprave v Sloveniji. Prve dni meseca svečana leta 1952 je bila na ustanovnem občnem zboru v ljubljanski »Kazini« o priliki volitev senatorjev in pri izplačevanju dnevnice ustanovljena njihova nova Županska zveza za dravsko banovino. Hkrati sta sedaj obstajali dve zvezi z istim imenom. Po zakonu o društvih je to nedopustno, a to ni motilo ustanoviteljev nove zveze. Rešili so stvar na preprost način tako, da so enostavno razpustili staro Župansko zvezo, ki je bila v najlepšem razvoju organizatoričnega dela. Za razpust ni bila dana prav nobena postavna podlaga. Dne 18. aprila 1952 so uradni organi ljubljanske policije zapečatili inventar prejšnje več kot 50 let delujoče županske organizacije in zasegli društveno imovino. K sreči so bila pol leta prej spremenjena društvena pravila tako, da je prešlo društveno premoženje v last Vincen-

cijeve družbe, odnosno Karitativne zveze, tako da ni prišlo v roke nasprotnikom ljudske samouprave.

Da bo pričujoči članek popoln, moram omeniti tudi novo župansko zvezo. Dejal sem že, da je bil njen pravi početnik takratni pomočnik bana dr. Pirkmajer, ki je postavil za načelnika svojega moža, tedanjega župana v Št. Vidu nad Ljubljano Valentina Babnika. Namestnik načelnika pa je postal in idejno vodil posle po gotovih direktivah takratni mestni župan ljubljanski dr. Dinko Puc. Nova županska zveza je nato prevzela list »Samoupravo« in ž njim vred tudi kar čeden znesek okoli 70.000 din iz prejšnjih časov.

Tako je bila torej po treh desetletjih pokopana stara županska zveza, ki se je proti razpustu sicer pritožila — ob sebi umljivo brez uspeha.

Nova županska zveza.

Preskočimo časovno sicer kratko, toda po preganjanju našega naroda in njegovem trpljenju in zatiranju društev in neuklonljivih mož dolgotrajno dobo nekaž več kot treh let. Po dogodkih, ki ne spadajo sem, je na novo zaživela Slovenija pod svobodnim soncem. Preurejene in deloma na novo združene so bile slovenske občine. Nujno potrebne so bile nove občinske volitve, da možje volivci popolnoma svobodno pokažejo svojo voljo in komu zaupajo. Pokazali so jo v zvrhani meri. Toda s tem je zgubila ona zveza, ki jo je hotel imeti prejšnji režim za svoje orodje, glavo in ude. To se pravi z drugimi besedami: vse, kar je bilo ustvarjeno po sili, se je razblinilo v nič. Kaj je torej mogla oblast napraviti drugega, kot da je bila po dejstvu samem primorana zasukati kolo v drugo smer in storiti to na čisto legalen način, kar se je zgodilo nasilno leta 1952. Razpustiti je morala tega leta ustanovljeno župansko zvezo, ker so ji bili izpodmaknjeni temelji za pravno možnost obstoja.

Županska organizacija pa je tako in bolj neizogibno in nujno potrebna kot katera koli druga stanovska korporacija. Ker sta bili torej porušeni dve stavbi — prva stara in preizkušena v ognju in viharjih, druga — oprostite, če pravim tako — stavba na kolih, je bilo treba zgraditi novo, toda na tradicionalnih temeljih nekdanje županske zveze, ki se je kakor ptič Feniks pojavila oživljena pred nami v vsem mladeniškem zanosu. Iz formalnih razlogov je bilo seveda treba ustanoviti novo zvezo, ki danes izvršuje vse tisto delo, ki je bilo načrtano v programu vseh županskih organizacij pod kakršnimi koli imeni. Županska zveza — oživljena! smo vzkliknili, ko je bil dne 29. decembra 1956 ustanovni občni zbor ob navzočnosti nad 200 od ljudstva svobodno izvoljenih županov in občinskih odbornikov. Tega občnega zbora se je udeležil ban dr. Marko Natlačén, ki je imel tudi ves čas pred razpustom največje zanimanje za župan-

sko zvezo, posebno kot bivši predsednik oblastnega odbora, in je pokazal to zanimanje tudi sedaj, ko načeluje kot predstavnik države kraljevski banski upravi. (Dalje sledi.)

Uprašanja in odgovori

42. Vodarina.

Imam hišo v vasi, katere del je priključen na občinski vodovod sosedne občine (naša občina nima vodovoda). Moja hiša na vodovodno omrežje ni priključena; vodo dobivam izključno le iz lastnega vodnjaka na dvorišču hiše. Kljub temu je predpisala vodovodna uprava letos vodarino vsem posestnikom, med njimi tudi meni. — Ali sem dolžan vodarino plačati? Kaj morem ukreniti zoper ta predpis, ki se mi zdi zelo krivičen? — I. R. v S.

Odgovor: Vodarina, ki jo pobira vaša vodovodna uprava, je pristojbina (taksa) in je kot taka javnopravna dajatev, dana občini kot protidajatev za njene storitve individualne prirode, v vašem primeru za dovajanje pitne vode. Pobiranje davščin tvori bistveni del finančne oblasti občine, to oblast pa — kakor vsako oblast sploh — more občina izvajati samo na svojem ozemlju. Sosedna občina torej na ozemlju vaše občine ne more in ne sme pobirati nobenih davščin, tudi vodarine ne. Zato se morajo vodni odjemalci iz vaše občine smatrati le za zasebnopravne pogodbenike, ki jim dobavlja sosedna občina, odnosno njeno vodovodno podjetje vodo na podlagi pogodbe, sklenjene — izrečno ali pa molče, s priključkom hiše na vodovodno omrežje — med njim in odjemalci. To, kar v takem primeru vodovodno podjetje od vodnih konzumentov pobira, ni taksa, temveč je civilnopravna odškodnina (kupnina itd.) za dobavljeno vodo, ter se izterjuje sodnim (ne upravnim) potom.

Tudi če bi bil vodovod last vaše občine, ali pa skupna last obeh občin in bi bila tudi na ozemlju vaše občine uvedena vodarina, bi se vam ta mogla predpisati samo v primeru, da je bila občina uvedla obvezno uporabo vodovoda po § 107 zakona o občinah ter vam dala tehnično možnost priključka na njeno vodovodno omrežje, n. pr. s tem, da bi bila napeljala glavno vodovodno cev v ulico, ob kateri leži vaša hiša. Ako sploh nimate možnosti, niti da priključite svojo hišo na vodovodno omrežje, niti da jemljete vodo iz javnega izlivka (zaradi prevelike oddaljenosti cevododa, odnosno izlivka), se vam vodarina ne more predpisati; kajti od vodovoda nimate in ne morete imeti v takem primeru nobenih koristi, in občina vam ne daje nobenih individualnih uslug, za kakršne edinole sme pobirati takse (vodarino).

Proti plačilnemu nalogu občine imate pravico, vložiti v 8 dneh ugovor na občinski odbor, proti morebitni odklonilni odločbi odbora pa gre redna pritožba v 15 dneh na okrajno načelstvo. S tem je redna pritožbena pot izčrpana, imate pa še tožbo na upravno sodišče, ki jo morete vložiti pri upravnem sodišču v 50 dneh od dneva prejema odločbe okrajnega načelstva.

45. Domovinstvo uslužbencev Okrožnega urada za zavarovanje delavcev.

Podpisana občina prosi pojasnila, dali se smatrajo uslužbenci Osrednjega oz. Okrožnega urada za zavarovanje delavcev v pogledu domovinstva v smislu § 16, drugi odstavek zakona o občinah, za samoupravne uslužbence. — Državni svet je izdal več odločb glede pokojnin za te uslužbence, ki pa niso bile zmeraj enake. Zato je splošna seja državnega sveta izdala pod številko 7729 dne 22. marca 1958 tole odločbo o razumevanju 5. točke § 152 uradniškega zakona:

»Služba pri Osrednjem uradu za zavarovanje delavcev ozir. pri Okrožnih uradih kot njegovih organih ni samoupravna služba v smislu 5. točke § 152 u. z., pokojnina, pridobljena pri Osrednjem uradu in njegovih organih pa ni pokojnina od samouprave v smislu istega predpisa.«

Ker še navedeni uslužbenci v pogledu pokojnin ne smatrajo za samoupravne uslužbence, se naslov prosi za pojasnilo, dali se smatrajo glede domovinstva za samoupravne uslužbence. — Občina K.

Odgovor: Uslužbenci Osrednjega odnosno Okrožnih uradov za zavarovanje delavcev so sicer javni nameščenci, kakor to določa § 150 zakona o zavarovanju delavcev, niso pa samoupravni uslužbenci iz razloga, ker Osrednji odnosno Okrožni uradi za zavarovanje delavcev niso nikaka oblastva v smislu ustave, odnosno zadevnih organizacijskih zakonov. Zaradi tega ti uslužbenci tudi ne morejo pridobiti članstva v občini njih stalnega službenega sedeža po § 16, odst. 2, zakona o občinah. Zanje veljajo torej glede pridobitve domovinstva isti predpisi, kakor za privatne uslužbence.

44. *Gospodarski odbori na bivšem Kranjskem.*

Naša vas je imela, kakor daleč nazaj pomnimo, svoj gospodarski odbor, ki je upravljal vaško imovino, sestojčo iz vaškega pašnika in še nekaj manjših parcel. Pred par leti, ko je stopil v veljavo novi občinski zakon, smo se morali (po zahtevi okrajnega načelstva) zbrati vsi volivci v »krajevni zbor«, izvoliti krajevno upravo in krajevnega starešino, ter moramo sedaj poslovati po novih predpisih. Dvoje nam je zelo neprijetno: prvič, da mora o vsaki važni stvari sklepati ves »zbor«, in drugič, da imajo glasovalno pravico vsi volivci iz splošnega volivnega imenika, ne pa davkopllačevalci. Zelo radi bi imeli svoj stari gospodarski odbor nazaj; ta je delal hitro in v splošno zadovoljnost vseh vaščanov, odločali pa smo samo posestniki-davkopllačevalci, ki edini imamo interes na tem, da se pašnik dobro oskrbuje. — Ali res ni mogoče, da bi upravljal naše vaško premoženje gospodarski odbor ali vsaj nek podoben organ? — R. Š. v L.

Odgovor: Ko je stopil v veljavo zakon o občinah iz leta 1955, je kraljevska banska uprava z obširno okrožnico (II., št. 6499 od 14. III. 1954) dala okrajnim načelstvom navodila, katere in kako se morajo obstoječe podobčinske korporacije reorganizirati, da se spravijo v sklad s predpisi VIII. poglavja zakona o občinah. To poglavje je namreč uvedlo za vsa državo enotne nove predpise o pristojnosti in poslovanju podobčinskih korporacij, ki jih zakon imenuje s širokim nazivom »posebni deli občine«. Kraljevska banska uprava je v cit. okrožnici izločila iz dolžnosti reorganizacije samo nekatera specialna premoženja odnosno korporacije (skupna premoženja iz civilnopravne solastnine, skupna javnopravna premoženja v užitku posebnih »upravičencev«, skupna zemljišča pod agrarnim postopkom, skupne planine, nadzorovane po komisarju za agrarne operacije, ter razne s specialnimi zakoni urejene zemljiške zajednice in agrarne skupnosti). Vse ostale podobčinske korporacije, med njimi tudi vaška (trška, meščanska) premoženja, ki so v lasti in užitku cele vasi (trga, mesta) in so jih upravljali gospodarski odbori po določbah deželnega zakona z dne 1. 8. 1912, dež. zak. št. 49, pa so se po tej okrožnici morala reorganizirati v »posebne dele občine« po VIII. poglavju zakona o občinah (§§ 110—120).

Mnenja smo, da je šla kraljevska banska uprava s takim navodilom predač. Gospodarski odbori na bivšem Kranjskem niso imeli druge pristojnosti kakor upravo skupnega premoženja, torej funkcijo čisto gospodarskega značaja, in še to omejeno na upravo določenih premoženjskih objektov. Več je tudi po zakonu (t. 2. čl. 1. cit. dež. zakona) niso mogle imeti. Ker ta zakon z novim občinskim zakonom izrecno ni bil razveljavljen in pa ker pušča novi občinski zakon v § 118 možnost, da upravljajo krajevno imovino »posebni organi po veljavnih predpisih«, to bi bili v tem primeru odbori po cit. dež. zakonu, mislimo, da so mogli gospodarski odbori poslovati tudi še po letu 1955 naprej in še danes lahko poslujejo. Podobčina po novem občinskem zakonu je nekaj bistveno drugega, kakor so bili gospodarski

odbori. Ona ima zelo široko splošno upravno kompetenco; ona skrbi sploh za vse posebne skupne interese dotičnega dela občine (vasi). Krajevni starišina je tudi pomočnik županu v njegovih občinskih poslih. Sploh služi institucija »posebnih delov občine« dekoncentraciji občinske uprave, ne pa upravi vaških premoženj, ki je samo njih stranska funkcija, pa še ta le za primer, da ni drugih organov, ki so posebej zato tu, da upravljajo vaško premoženje.

Ni nam znano, dali je upravno sodstvo imelo že posla s temi stvarmi. Svetujemo Vam, da poskusite svojo željo po reaktivaciji gospodarskega odbora v Vaši vasi uveljaviti najprej po redni upravni poti, to je pri pristojnem okrajnem načelstvu, v primeru odklonitve pa še pri upravnem sodišču. Nas bo Vaša stvar zanimala. Pripravljeni smo tudi, da Vam pomagamo, ker vemo, da krajevni zbori skoraj povsod, kjer so stopili na mesto prejšnjih gospodarskih odborov, slabo delujejo.

45. *Preprečenje razpravljanja o stvareh, za katere občinski odbor ni pristojen.*

Občinski odbornik iz opozicijske skupine mi je poslal dva »nujna predloga« z zahtevo, da jih postavim na dnevni red prve prihodnje odborove seje. Predloga imata za predmet zunanjo in notranjo politiko naše kraljevine. Rad bi preprečil, da sploh prideta v razpravo, ker ne spadata v pristojnost občine ter bi utegnila imeti nevséčne posledice. — Kako naj postopam? — J. L. v L.

Odgovor: Žal nam niste poslali prepisa predlogov samih, da bi mogli presoditi, dali bi res pomenila prekoračenje delokroga občine, odnosno občinskega odbora. Tudi občina ima namreč, enako kakor državljan-poedinec, osnovne politične pravice, kakor pravico peticije in resolucije, ter ni vsak sklep odbora, ki ne obravnava čisto »občinskih zadev«, že prekoračenje njegovega delokroga. Toda, naj bo že kakorkoli, tudi če predloga nedvomno ne spadata v pristojnost občine (po §§ 76—77 zakona o občinah), razpravljanja o njih župan sam ne more preprečiti; kajti nad njim stoji občinska uprava in občinski odbor, ki o tem odločata.

Dnevni red za odborovo sejo sestavlja občinska uprava. Ona odloči, ali se došli predlog postavi na dnevni red ali ne. Ako bi bil kak njen sklep v tem pogledu nezakonit, ga morate kot župan predložiti okrajnemu načelstvu, izvršitev sklepa pa morate do odločitve tega oblastva zadržati (t. 1. 2. odst. § 84 z. o.). Tu imate že eno možnost intervencije. — Če bi vaš predlagatelj-opozicionalac z zahtevo, da se njegov (pisмено vloženi) predlog postavi na dnevni red odborove seje, propadel, ali bi občinska uprava rešitev njegove zahteve zavlačevala, se more poslužiti še pravice, ki mu jo daje 4. odst. § 59 z. o., to je, on more iznesti svoj predlog ustno pred odborovo sejo, nakar morate kot župan dati na glasovanje, ali se predlog vzame v razpravo, odnosno mu, kakor pravimo, »prizna nujnost«. Občinski odbor odloča sedaj o tem, ali se bo o predlogu na tej seji razpravljalo in sklepalo ali ne. Če bi občinski odbor razpravljanje v tej seji odklonil, mora občinska uprava postaviti predlog na dnevni red prihodnje seje. To je obvezno! — Na prihodnji seji bo občinski odbor predlog ali meritorno rešil (usvojil ali odklonil) ali pa ga zavrnil, izrekajoč se za nepristojnega. S tem more torej občinski odbor predlog definitivno zavrniti. Če bi pa odbor sprejel predlog, ki ne spada v delokrog občine, bo okrajno načelstvo izvršitev sklepa zadržalo (§ 125 z. o.). — Kot župan sicer ne morete razprave in sklepa o takih predlogih neposredno preprečiti, pač pa posredno, s pametnimi nasveti in predlogi v sejah občinske uprave in občinskega odbora, ter s primernim opozorilom nadzornega oblastva vspremnih poročilih, s katerimi predlagate sklepe, ali s posebnimi poročili. — Ker sta predloga politične vsebine in utegneta biti škodljiva državnim interesom (zelo raztegljiv pojem!), opozarjamo še na § 130 z. o., po katerem lahko doleti ves občinski odbor z županom vred razrešitev, ter na § 132, po katerem pri naslednjih volitvah ne more biti izvoljen, kdor pri razpravi ni nastopil proti predlogu in pri sklepanju ni glasoval proti njemu.